



# توان

دافنان معیوبینو دهر اړخیز پروگرام درې میاشتنی خپرونه

جولای ۱۹۹۸ میلادی

سرطان ۱۳۷۷ هجری شمسی

سال دوم شماره دوم

دراين شماره



- سرلیکنه
- CDAP در آینه قضاوت
- دساحوی پرسونل روزنه...
- اساسی ترین درس زنده گی...
- خدمات فزیتویرایی و تکنالوژی...
- بیان CBR
- بازتوانی نگیټا
- همت
- تکره معیوب
- د نظرباز
- جواب به نامه ها
- له معیوب سره مرسته ...



# معيوبين دسولې په ارمان



سرليکونه

دي، او ډيرو يې په دې برياوې هم تر لاسه کړي دي. ځکه يو د نظر وړ شمير معيوبان تر اوسه ددغه پروگرام د فعاليتونو له برکته د خداى ﷻ په لطف سره بيرته پخپلو پښو درول شوي، معيوب ماشومان ښوونځيو ته شامل شوي، لويانو ته حرفوى روزنه ورکړې شوې او ځينو ته يې پورونه (قرضى) ورکړي شوي دي او په عمومي توگه يو زيات شمير معيوبينو اوس په کورنۍ او ټولنه کې خپل ځاى بيرته تر لاسه کړى دى او نور نو دچا د اوږو پيټى نه دى. د معيوبيت په هکله له نورو موسسو سره هم گډه فعاليتونه تر سره کيږي او بيلا بيل ورکشاپونه داير شوي او دا لړۍ لا هم روانه ده چې دهيواد معيوبو وگړو ته دهغوى د حقوقو د تامينولو په لاره کې مناسب گامونه پورته کړاى شي او معيوب ښځينه او نارينه د امکان تر حده له مجبوريتونو او نامينديو څخه وژغورل شي. خو په دې ستر کار کې يوازې د CDAP د پروگرام او دهغه د کارکوونکو هڅې بسنه نه کوي. ښه خو به دا وي چې له يوې خوا معيوبين بيرته برحال او ورغول شي اوله بلې خوا نور معيوبين په ناوړه توگه ورزيات نه شي.

د معيوبينو د نه زياتيدلو يوه تر ټولو مهمه او غوره لاره د جنگ او جگړو بنديدل او په ټول هيواد کې د سولې ټينگيدل دي او دا دى د معيوبينو او زموږ ټولنو د زړه ارمان.

سوله او امنيت هغه لوى نعمت دى چې هر څوک يې غواړي. چې سوله نه وي هر څوک او هر څه په خطر کې وي. ډاډ او اطمينان له منځه ولاړ شي او د ټولنې وگړي يو پر بل بدگومانه شي، دوستي او صميميت خپل ځاى د بښمنې او کرکې ته پرېږدي.

د ټولنې وگړي له سم فکر او سوچ کولو څخه بې برخې شي او تل يې دا هڅه وي چې په څه شان خپل ځان او خپله کورنۍ خوندي وساتي. په دې ترڅ کې تر ټولو زيات هغه اشخاص ځورېږي او تاوانې کيږي چې ناروغ، زخمى يا معيوب وي او په خپلو پښو نه شي دريدلاى. هغه که نر وي يا ښځه، ماشوم وي او که لوى، د نورو مرستې او داسې همکارۍ ته اړتيا لري چې ورغېږي او پخپلو پښو ودرېږي. او دا کار هغه وخت په ښه توگه تر سره کيږي چې په ټولنه او هيواد کې جنگ نه وي، سوله وي، ورورۍ او همکارۍ وي. دا هغه څه دي چې زموږ معيوبين يې غواړي. دا ځکه چې دسولې په حالت کې نه يوازې معيوبينو ته درغونۍ لازم او گټور خدمت کيږي او هغوى په لږ وخت کې بيرته په خپلو پښو درول کيږي بلکې نور معيوبين هم نه ورزياتيږي او چې نور معيوبين ورزيات نه شي، د موجودو معيوبينو لپاره د خدمت لاسنه چانس موجود وي.

زموږ په هيواد کې تقريباً اووه لکه معيوب وگړي موجود دي چې بيلا بيل معيوبتونه لري. خو ددغو معيوبينو زيات شمير هغه اشخاص دي چې د جنگ جگړو او ماينونو په واسطه معيوب شوي دي. او همدا علت دى چې که څه هم سوله د هر چا د زړه خوښه او ارمان دى خو معيوبين تر ټولو زيات سولې ته اړتيا لري او دسولې په ارمان دى. دا په دې چې، د سولې نشتوالى د معيوب لپاره غبرگه معيوبتيا ده. د CDAP د پروگرام بيلا بيل کارکوونکي په هيواد کې دننه ددې پروگرام په پنځو حوزو کې په مختلفو لارو چارو سره د معيوبينو په لاره کې ښې هر اړخيزه بيارغونه بوخت

# پروگرام همه جانبه معیوبین افغان (CDAP)

## در آینه قضاوت

فاروق وردک

پروفسور ولیم بایس استاد پوهنتون "کون" کانادا پروگرام همه جانبه معیوبین افغان (CDAP) را که در ۶۴ ولسوالی کشور فعالیت دارد برنامه کاملاً موثر و مفید خواند. پروگرام همه جانبه معیوبین افغان که در سال ۱۹۹۵ آغاز به کار نموده جزء مهم برنامه مشترک موسوم به P.E.A.C.E اداره انکشافی ملل متحد برای افغانستان (UNDP) بوده و هدف عمده آن عبارت از بازتوانی و یکجاسازی معیوبین افغان در روند عادی زنده گی می باشد.

این پروگرام در ماه می سال جاری میلادی به همکاری مستقیم کارمندان این پروژه توسط دکتور ولیم بایس بررسی و ارزیابی گردید. درین ارزیابی سه فکتور عمده پروگرام مورد بررسی و مطالعه قرار داده شد:

الف: طرز و سیستم کار پروگرام

ب: کار و مهارت های مسلکی پرسونل

ج: دست آورد ها و پیشرفت پروگرام

ولیم بایس پروگرام همه جانبه معیوبین افغان را که طی سال ۱۹۹۷ میلادی حدود ۲۶۰۰۰ افراد معیوب جامعه افغانی از آن بهره مستقیم برده و جمعاً ۳۰۰۰۰ افغان از خدمات انکشافی آن مستفید گردیده اند، برنامه کاملاً موفق و مفید ارزیابی نمود.

وی در راپور ارزیابی خود می نویسد: "با در نظر داشت شرایط ناگوار جنگ و سابقه کوتاه سه ساله کار، دست آورد های این پروگرام چشم گیراند. اتکاء پروگرام بر پرسونل افغان، رشد و توسعه سهم گیری جامعه در فعالیت های بازتوانی معیوبین خصوصیت های بارز این پروژه بوده که تداوم و خودکفائی آینده را تضمین می نماید."

ولیم بایس اضافه می کند که بازتوانی معیوبین جهت کار و زنده گی مستقلانه جزء حتمی روند بازسازی افغانستان بوده و کاملاً بروفق ضروریات انکشاف جامعه می باشد. باوجود آنکه ۲۵٪ وقت کار کارکنان CDAP در تربیه و آموزش مسلکی صرف گردیده، نتایج و دست آورد های پروگرام طی سال ۱۹۹۷ قانع کننده میباشد. این راپور نشان میدهد که حدود ۳۳٪ از مستفیدین مستقیم پروگرام همه جانبه معیوبین افغان را زنان تشکیل میدهند که نشان دهنده ارتقای سطح آگاهی طبقه اناث می باشد.

مهارت کار و تفاهم با مردم در شرایط ناگوار جنگ یکی از موفقیت ها و خصوصیت های بارز این پروگرام است. ولیم بایس درین مورد می نویسد که CDAP با موفقیت توانسته در تمام ساحات کار پروگرام P.E.A.C.E فعالیت داشته باشد. واین در شرایطی بوده که بخش های دیگری اداره ملل متحد

بمشکل می توانستند پروگرام را آغاز نمایند.

پروفسور ولیم در خاتمه راپور خود جهت بهبود کار CDAP نکات ضعیف را طی پیشنهادات خود نشان دهی می نماید که عده آن زیلاً نقل می گردد:

۱. بخش معلومات CDAP باید بالای توسعه و تقویه روابط عامه تمرکز نماید.

۲. جهت بازرسی درست از پروگرام باید مکانیزم عملی و سیستم احصائیه گیری کمپیوتری بوجود آید.

۳. استخدام و سهم گیری طبقه اناث هنوز بیشتر گردد.

۴. مسئولین بخش ها و مدیران ساحوی باید در اداره، پلان گذاری راپور نویسی و بازرسی تربیه مسلکی ببینند.

۵. جهت تعقیب و تطبیق اهداف انکشافی پروگرام همه جانبه معیوبین افغان این اداره باید بسطح مرکزی مکانیزم موثر را طرح ریزی نمایند. مثلاً تشکیل گروپ های نظارت و رهبری.

پروفسور ولیم بایس در راپور ارزیابی خود پیشنهاد می کند که CDAP باید در پهلوی پروسه بازتوانی معیوبین، پروگرام های انکشافی و اجتماعی دیگری را نیز بر کار کنونی خود علاوه نماید و پروگرام فعلی را به یک برنامه جامع بازتوانی، بازسازی و انکشاف مبدل سازد.

# دافغان معيوبينو هر اړخيز پروگرام د خپل ساحوی پرسونل لپاره په پېښور کې د روزنې کورسونه سرته ورسول

محمد سرور غزیز

بیول کیده چې همکارۍ یې د ستاينې وړ ده.

حوزوی روزونکی دنده لري چې په خپلومرېطو حوزو کې د بیارغونې د منځنۍ سطحې کارکوونکي (MLRWs) په ټولنه کې د معيوبينو په بیارغونه (CBR) کې وروزی او کومه روزنه چې دوی په پېښور کې لاس ته راوړې ده، هغوی ته هم ولېږدوی. د نوموړی کورس په ادامه به یو بل کورس د سپتمبر په میاشت کې په پېښور کې جوړ شي چې د کورس په پای کې به له ګډون کوونکو څخه آزمونه اخستل کېږي او بریالیو ګډون کوونکو ته به سندونه ورکړل شي.

همدا راز د افغان معيوبينو هر اړخيز

کسانو بیارغونه چې حرکي ستونزې لري او په لاسونو او پښو کې حس نه لري، دهغو کسانو روزنه چې عجیبه سلوک لري، دهغو کسانو روزنه چې په زده کړه کې ستونزې لري، مرستندویه تخنیکي وسایل، حرفوی بیارغونه، د ټولنې وینول (فعالول)، ښوونه او روزنه او دجنس په ارتباط زده کړه.

همدا راز د پروگرام د ارزښتی په هکله هم د پروگرام د تخنیکي سرمشاور پتر کولرېج او د پروگرام داخلي مسئول غلام فاروق وردک له خوا بحث وشو. کورس د CDAP دبیلایلو څانګو د مسئولینو او په پېښور کې د Radda Barnen یا د سړیولن د ماشومانو د ژغورنې او حقوقو د ادارې، د ښوونې او روزنې د څانګې داستادانو له خوا پرمخ

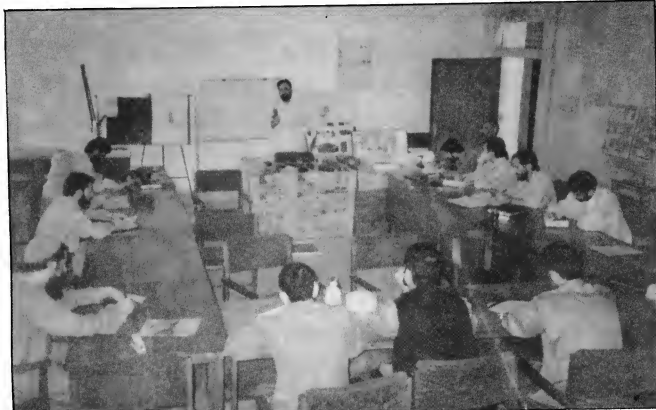
دافغان معيوبينو د هر اړخيز پروگرام یو اصلی هدف او فعالیت هم ښوونه او روزنه ده. ددغه هر اړخيز پروگرام د روزنې څانګې د ۱۹۹۸ کال د اپریل د میاشتي په ۲۷ مه نیټه د حوزوی روزونکو (Regional Trainers) لپاره یو کورس پرانیست چې د میاشتي تر ۲۹ مې نېټې پورې یې دوام وکړ. په دغه کورس کې ۱۶ تنو حوزوی روزونکو برخه درلوده چې له شپږو حوزو څخه را بلل شوي وو.

نوموړی کورس دهغه درې میاشتي کورس په دوام جوړ شوی و چې تر کال دجنوری د میاشتي په ۷ مه نیټه د CDAP له خوا په پېښور کې په بریالیتوب سره پای ته ورسید.

په نوموړی کورس کې چې د معيوبينو د

بیارغونې په اړه جوړ شوی و، لاندیني مضامین تدریس او تر بحث او څېړنې لاندې ونيول شوو:

ارواپوهنه (روانشناسی)، د ماشوم نمو او وده، صحنی تعلیمات، د نابینایانو ته روزنه، د هغو کسانو روزنه چې په اوریدلو او خبرو کولو کې ستونزې لري، دهغو



توان سال دوم شماره دوم ۱۹۹۸

پروگرام، د جون د میاشتی له لومړۍ تر څلورمې نېټې پورې د حوزوی روزونکو او په ټولنه کې د معیوبینو د بیارغونې د تنظیموونکو (CBR Coordinators) لپاره په بیلابیلو کورسونو کې د اسنادو د ساتلو، راپور لیکلو، د پروگرام د څارنې، پلټنې، ارزښتی، پلان، افهام او تفهیم اودماینونو د خبرتیا په برخو کې هم روزنه ورکړه. په دغو کورسونو کې د ۱۶ یادشویو کسانو سربیره شپاړسو نورو

کسانو چې د CDAP له څلورو حوزو څخه راغونډ شوي وو، هم گډون وکړ. نوموړی کورسونه په بریالیتوب سره د جون په ۱۵ مه او ۱۸ مه نیټه پای ته ورسیدل. وروستی دوه کورسونه محمد هاشم رهن، ډاکټر محمد کریم باز، خلیل الرحمن بهیر، حیات الله وحدت اومحمد سرور عزیزې پرمخ بیول. د ذکر شویو دریو کورسونو په بهیر کې د جلات خان

حکمتی، د CDAP د ژباړنې او ددرسي موادو د برابرولومسئول، مرسته د ستاینې وړ ده. د افغان معیوبینو هر اړخیز پروگرام، به د حوزوی روزونکو او په ټولنه کې د معیوبینو د بیارغونې د تنظیموونکو په مرسته د جون د میاشتي له ۲۵ څخه کورسونه په خپلو پنځو حوزو کې پیل کړي.



## اساسي ترين درس زنده گي اعتماد بخود است

برخی از پیام کارمندان ساحوی پروگرام همه جانبه معیوبین افغان که در ختم کورس ارتقای مسلکی توسط خواهر اعلی گل متین قرائت گردید.

ما باید به مسئولیتی که داریم بیشتر توجه نمود زیرا اهداف همه ما مشترک است و باید مسئولانه در ایفای وظایف خویش کوشا باشیم. اساسي ترين درسي که باید انسان هر چه زود تر آنرا در آموزشگاه زنده گي بیاموزد اینست که بخود ایمان و اعتماد داشته باشد. درک این واقعیت با پیروزی انسان در هر مقام وموقعی برابر است.

رابرت اولمان از مردمانی بود که به نیروی انسانی خود پی برده بود. شاید تاریخچه زنده گي او را به این زودی ها کسی باور نکند ولی خود او باکمال صراحت اعتراف میکند. درس ۴ سالگی در اثر سانحه چشمانش را برای همیشه از دست

داد وفهمید که دیگر مانند سایرین نمی تواند از نیروی باصره استفاده کرد ولی همین حادثه تحول شگرفی از نظر روحی در او بوجود آورد. بجای یاس و ناامیدی او تصمیم گرفت از سایر حواس خود تا سرحد امکان استفاده کند. این طرز تفکر برای او عالیتترین و آموزنده ترین درس زنده گي بود. اوبتدریج راه خود را پیش گرفت و به تحصیلات خویش ادامه داد تا سر انجام در قسمت فلسفه و برخی از علوم دیگر فارغ التحصیل گردید.

بنابراین شرط اول موفقیت در راه مبارزه زنده گي وابسته ایمان داشتن به نیروی انسانی است. هرکس بیشتر به خود اتکاء داشته باشد پیشرفت

اوقطعی تر خواهد بود. یک لحظه زنده گي که توأم با هدف ومقصد باشد از صد سال زنده گي بی هدف ارزنده تر است. اسلام سعادت را بر پایه کار و کوشش قرار داده وخوشبختی و سعادت را زائیده رنج و فعالیت ها میداند. خداوند ﷻ میفرماید که انسان جز به نتیجه کوشش خود نخواهد رسید و پاداش کوشش های خود را هرکس بزودی خواهد دید.

معیوبین سرمایه نهفته جامعه ماهستند. باید از نیروی انسانی آنها استفاده نمود و آنها را بکار واداشت و اوشان را علاقمند و معتقد ساخت تا به خود ونیروی انسانی خویش اعتماد پیدا نمایند.

# خدمات فزیوتراپی و تکنالوژی اورتوپیدی در کشور

حیات الله وحدت

عمل آمد تا اداره IAM به همکاری مؤسسه سندیکال و سازمان جهانی صلیب سرخ پروگرام تربیه معلمان فزیوتراپی را بدوش بگیرند. در ورکشاپ نصاب تربیه معلمان فزیوتراپی که توسط مؤسسه IAM ترتیب شده بود بعد از یک سلسله تغییرات به حیث نصاب واحد شناخته شد و جهت شناخت ملی روسمی به وزارت صحت عامه و تعلیمات عالی راجع میگردد. برای تربیه کارمندان فنی ورکشاپ های

حیثیت مسلکی و تعلیمی ایسن کارمندان برداشته شد. که مختصراً ذکر میگردند.

۱. به سطح ملی توافق به عمل آمد تا جهت به رسمیت شناختن حیثیت مسلکی و تعلیمی فزیوتراپست ها و کارمندان تخنیک ورکشاپ های اورتوپیدی، وزارت های صحت عامه و تعلیمات عالی وظیفه وسند تعلیمی آنها را رسماً منظور و تصویب نمایند.

۲. جهت فراهم ساختن زمینه برای تربیه فزیوتراپست ها در داخل کشور توافق به

در شرایط کنونی بخاطر رفع ضرورت های معیوبین که مشکلات حرکتی دارند، بشمول ورکشاپ اورتوپیدی دولتی در کابل، در حدود ۱۳ ورکشاپ اورتوپیدی در ۹ مرکز شهری کشور فعالیت می کنند که ماهانه تقریباً ۸۰۰ عضو مصنوعی را تولید می نمایند. جمعاً ۱۶۹ کارکن مسلکی درین ورکشاپ ها مصروف خدمت هستند.

خدمات فزیوتراپی که در شرایط کنونی نهایت ضروری بوده، موثر و ارزان تمام میگردد. در این بخش در تمام کشور فقط ۳۰ تن فزیوتراپست و معاون فزیوتراپست از طرف مؤسسات افغانی و خارجی استخدام گردیده اند که در هفت مرکز شهری کشور مصروف فعالیت هستند.

خدمات ذکر شده فزیوتراپی و اورتوپیدی به همکاری وسهم گیری مستقیم شفاخانه های دولتی، اداره ملل متحد و سازمان جهانی صلیب سرخ از طرف ۱۱ مؤسسه افغانی و خارجی به پیش برده میشود. یکی از مشکلات عمده بر سر راه پیشرفت و موثریت ایسن خدمات عدم همکاری، هماهنگی واستعمال میتودها و تکنالوژی از هم متفاوت بود.

عده زیادی ازین مشکلات طی دور اول ورکشاپ ملی معیوبیت حل گردید. در دور دوم ورکشاپ ملی معیوبیت قدم های عملی تری در بخش های معیاری ساختن نورم های تخنیک تکنالوژی اورتوپیدی، نصاب تعلیمی کارمندان مسلکی و به رسمیت شناختن



اورتوپیدی نصاب تعلیمی سازمان جهانی وزارت های تعلیمات عالی وصحت عامه سهیم درین فعالیت ها) از روند کار، دست صلیب سرخ ومؤسسه سندیکال باهم مزم راجع میگردد.

گرددید. و به حیث نصاب واحد تعلیمی برای ایجاد همکاری وهماهنگی عمل ویلان داشته باشند و با هم بطور متداوم مجالس شناخته شد که این نصاب نیز از طرف کمیته در ساحات فزیوترابی و اورتوپیدی، تصمیم تعیین شده جهت شناخت رسمی و ملی به بعمل آمد تا اعضای ورکشاپ (مؤسسات



ورکشاپ های اورتوپیدی برای تهیه دست ویای مصنوعی و دیگر کمک های تخنیکی برای معویین در کشور

شماره	ورکشاپ	شهر
۱	ورکشاپ اورتوپیدی - ICRC	کابل
۲	ورکشاپ اورتوپیدی - ICRC	مزار شریف
۳	ورکشاپ اورتوپیدی - ICRC	هرات
۴	ورکشاپ اورتوپیدی - ICRC	جلال آباد
۵	ورکشاپ اورتوپیدی - گاردین	قندهار
۶	ورکشاپ اورتوپیدی - CDAP و کمیته سویدن	تالقان
۷	ورکشاپ اورتوپیدی - CDAP و کمیته سویدن	غزنی
۸	ورکشاپ اورتوپیدی - CDAP و کمیته سویدن	خوست
۹	ورکشاپ اورتوپیدی - KJRC	خوست
۱۰	ورکشاپ اورتوپیدی - مؤسسه سندیکال	جلال آباد
۱۱	ورکشاپ اورتوپیدی - مؤسسه سندیکال	کابل
۱۲	ورکشاپ اورتوپیدی - انستیتوت تعلیمات متوسط طی	کابل

## د نظر باز

باقی بریال

به زما دنظر بازه چیره والوتې پنا شوي  
 بيا راستون نه شوي ترخالي ارمانی اونيمه خوا شوي  
 آسماني بي مخې پيغلي په ما بند كړل ديډنونه  
 كله ستورو بيا ونكړل ماته غلي سترگكونه  
 كه هر څه سترگې پرانيزم د گلونو په باغچو كې  
 ولي ولې پتي شوي رنگيني دي په تيارو كې  
 كومه هيله به نسل شي دی زموږلو ارمانو ته  
 چې تر عمره به نه گوري بيا دېنكليو نندارو ته  
 د تيارو په سمندر كې يا دلر دونه پيری ده  
 يا په دې خوږ منو سترگو څه تياره هميشی ده  
 خو زما دمنښي شعر د ژوند مسته تراند شه  
 به نابايه نورو شپو كې نه د وړانگو سرچينه شه

# په ټولنه کې د معيوبينو د بيارغونې (CBR) بيان

زېږد

ستاره

CBR يا د اولس او ټولنې په سطحه دهغي پلي کول هغه ستراتيژۍ ده چې د معيوبينو د انساني حقونو د دفاع او پرمختګ، د خدمتونو د وړاندې کولو د سيسټم د اصلاح او د پراخو مساوي فرصتونو د برابرولو له لاري د معيوبو وګړو د ژوندانه کيفيت لوړ وي.

دا ستراتيژۍ د ټولنې د ټولو سطحو، که محلي دی يا سيمه ييزی، او که منځنی او ياملي سطحي دی، بشپړ او منظم ګډون ضروری بولي، د مربوطو برخو تعليمی، روغتيايي، قانونی، ټولنيزو او مسلکي خدمتونو د يو ځای کولو څخه کوی او د معيوبو وګړو بشپړ ځواکمنتوب او نمايندګي خپل هدف ګڼي. د ۱ ستراتيژۍ

د ټولنې په عمومي سيسټمونو کې هم ددې ډول اقداماتو د يووالی ملاتړ کوي. برسیره پردې دا ستراتيژۍ د يوې داسې روانی او محيطی فضا رامنځ ته کولو لپاره زيار باسی چې ټولنې ته د معيوبينو په ورګډولو او د هغوی پر ځان وپسا (باور) موندلو او خپل ځان تثبيتولو کې مرسته باندې تکیه کوي.

وګړي. دا هدف لري چې يو بدلون رامنځ ته کړي او يو داسې سيسټم ته وده ورکړي چې ټولو ضرورت مندو معيوبينو ته رسيدای شي، ډولونه او عادی خلک له ځانه سره يو ځای وساتي او ورته لارښوونه وکړي. CBR بايد په هر مسلک کې د واقعی او پايښت لرونکو زېرمو او منابعو څخه په ګټه اخيستلو سره د معيوب وګړی کورنی تر ټولو مهمه زېرمه ده. د يوې داسې تګلارۍ څخه په کار اخيستلو چې له محلی تجربی سره نژدی اړيکې لري او د پوره اندازه روزنې او څارنې له لارې بايد د داسې کورنی پوهې او قابليتونو ته وده ورکړای شي. ټولنه بايد د ژوندانه اساسی اړتياوې وپوره کاندې او ددې ډول





کورنیو مرسته وکړي چې په کور کې د بیا رغونې کار تر سره کوي. سربیره پردې، ټولنه باید د ښوونې او روزنې، مسلکي روزنې، کارموندلو او داسې نورو برخو ټول محلي امکانات او فرصتونه وڅیړي او چمتوې کړي. ټولنه دې ته اړتیا لري چې له خپلو معیوبو وګړیو څخه دفاع وکړي او دا اطمینان ترلاسه کړي چې هغوی د خپلو بشري حقونو څخه یې برخې پاتې نه شي. د ټولنې معیوب وګړي او دهغوی کورنۍ باید د معیوبینو لپاره د فرصتونو او خدمتونو د برابرولو په ټولو اړونده مباحثو او پریکړو کې شریک کړای شي. د پروګرام د تطبیقولو لپاره ټولنه دې ته اړتیا لري چې خپل یو یا زیاتر غړي د روزنې لپاره وټاکي او د سیمه ییزې ادارې لپاره باید یو ټولنیز جوړښت (کمیټه) رامنځ ته شي.

په منځنۍ سطحه دولت باید د مسلکي خدمتونو د وړاندې کولو د تقویم لپاره یوه شبکه جوړه کړي. ددې شبکې پرسونل باید د ټولنې د پرسونل د روزنې او تخنیکي څارنې مسئول وي، هغوی ته خدمتونه برابر کړي، دهغوی اداري ملاتړ وکړي او د راجع کولو له خدمتونو سره رابطه ولري. دا (د راجع کولو خدمتونه) د معیوبینو د اړتیا وړ هغه خدمتونه دي چې ټولنه یې د چمتو کولو توان نه لري. د CBR سیستم باید کونښن وکړي چې د دولتي او غیر دولتي ادارو له موجودو زیرمو او امکاناتو څخه استفاده وکړي. په ملي سطحه CBR د مشر اداره کوونکي او لارښوونکي په حیث د دولت د شریکیدلو غوښتونکي دي. د دولت دا رول د CBR د سیستم د پلان کولو، تطبیقولو

او ارزښاتي کولو سره اړه لري. دا کار باید د محلي ټولنو، د منځنۍ سطحې، غیر دولتي څانګو او د معیوبینو د انجمنونو په همکارۍ او ملاتړ ترسره شي.

#### تبصره:

CBR د زده کړې یوه پروسه ده نه یو لادمخه تیارشوي حل. CBR دا لازم بولي چې ټولنیزه، کلتوري او اقتصادي وضع، د معیوبینو حالت، په هېواد کې موجود خدمتونه او پرسونل، او دهیواد د ودې مرحله، ترجیحات او تګ لارې دې په پام کې وساتل شي.

هغه پروژې او پروګرامونه چې د CBR بنسټیز اساسات او اصول نه تطبیقوي، باید د خپلو فعالیتونو د بیانولو لپاره له کومې بلې اصطلاح څخه کار واخلی.

## بازتونانی نګیتا

عبدالهاداب وجدی



د قریه شکیان تاجیکي ولسوالۍ زنده جان ولایت هرات طفل سه ساله که اسمش نګیتا میباشد واز رحم مادر فلج واز کمر سو شکل داشته زنده ګی میکند.

عبدالقدیر کارمند سطح متوسط پروګرام همه جانبه معیوبین افغان روزی جهت سروی قریه داخل رفته واز زبان یک تن از رضاکاران بنام وکیل احمد از احوال طفل مذکور خبر میشود. بعداً با ارباب و چند تن از ریش سفیدان قریه بداخل خانه خان محمد پلر نګیتا میروند. بعداز تلاوت آیات چند از کلام الله مجید عبدالقدیر خود را برای خان محمد معرفی نموده اهداف پروژه را برایشان توضیح میدهد. و بعداز توضیحات فورم ۱-۲-۳ را برایش خانه پری نموده کتابچه های منول رهنمای پروګرام صحت جهانی یا

WHO را برایشان نشان داده تشریح میکند که چگونه میتوان برای طفلک معیوب وسایل کمکی ساخت! او یک نفر از اعضای فامیل اش را به صفت مربی خانگی تعیین مینماید که پدرش حاضر میشود تا وظیفه مربی بودن را بدوش بیگیرد.

پدرش خان محمد چنین ابراز داشت، که گرچه چندین بار نزد دکتوران داخل کشور و جمهوری اسلامی ایران مراجعه نمودیم و چندین مرتبه نزد ملایان و آقاها بردیم و بسیار زیاد از دواهای سنتی استعمال نمودیم اما کوچکترین اثری در بهبود وضع طفل ما رونما نگردیده و کمافی السابق مایوس و نا امید نسبت به بهتر شدن طفل خویش ماندیم و فعلاً حرف عبدالقدیر جان نیز کدام تاثیر بالای مایوسی مانمی گذارد. باز هم عبدالقدیر راجع به تداوی و هدف پروژه برایشان معلومات میدهد و برایشان دلداری میدهد تا اینکه خان محمد حاضر میشود که از راهنمایی های او استفاده نماید. خلاصه بعد از نشست ها و ملاقات های پی در پی

عبدالقدیر همراهی فامیل نگیتا پروسه بازتوانی او را شروع مینماید. بتاريخ ۱۹۹۶-۶-۱۲ بطور درست برنامه بازتوانی او آغاز میگردد و عبدالقدیر ماهانه هشت مرتبه از طفلک معیوب دیدن مینماید و کتابچه های شماره ۱۱، ۱۲ و ۱۳ منول WHO را طور جداگانه برایشان تشریح نموده و بدسترس شان قرار میدهد.

تا اینکه به اثر سعی و تلاش و زحمات فامیلش و استفاده از رهنمود های کتابچه های منول نگیتا اولاً ایستاده شدن را می آموزد. چند قلم از وسایل کمکی نظر به هدایت عبدالقدیر و رهنمائی کتابچه های منول WHO برایش ساخته میشود و با استفاده از وسایل ذکر شده طرز ایستاده شدن، چرخیدن و راه رفتن را یاد میگردد. او بعد از چهار ماه ایستاده شده و بعد از شش ماه از دیوار خانه محکم گرفته به اطراف خانه حرکت مینماید. بعد از یک سال نگیتا که سو شکل از ناحیه کمر داشت و همیشه گریان میکرد و خواب میشد، به حرکت

فناده راه می رود و در اندامش نیز تغییر رونما میگردد. خلاصه او توانست با اطفال دیگر داخل بازی شود. وقتی که عبدالقدیر چنین تغییرات را در وجود نگیتا مشاهده میکند و از زبان فامیلش نیز در مورد بهبود وضع طفل شان میشوند نگیتا را از پروسه بازتوانی خارج میکند. بعد از مدت زمانی یک شب نگیتا به پدرش خان محمد میگوید " پدر جان بایم قوت ندارد و حرکت نیز نمیکند". پدرش فردای آنشب به عجله خود را به عبدالقدیر میرساند و جریان را برایش حکایت می کند و عبدالقدیر باز هم آمده نگیتا را از نزدیک می بیند و تمرینات را برایش آغاز مینماید. بعد از مدت دی گری طفل مذکور به شکل نورمال مانند اطفال دیگر راه می رود. بالاخره دوباره از پروسه بازتوانی فارغ میگردد و فامیل و اعقابش تشکرات و تمنیات خود را برای تمام کارمندان پروژه ابراز مینمایند. این بود قصه بازتوانی طفلک که فعلاً معیوب نیست.



## همت

### حفیظ الله تراب

خواب کړ. هغه به دشل، یویشو کلونو خلمی و، خو د ژوند ستونزو او چرسو یې د خوانی او ښکلا ډیوه ډیره تته کړې وه. خو سره له دې دهغه په څیره کې دومره اثر و چې په لومړنۍ لیدنه به یې هم د بنی ادم د زړه په کور کې ځای نیو. همدا رښکون و چې ناصر تر ډیرې هڅې وروسته له ځانه سره راره یې کړ. په ټوله لاره کې هغه د کونګی په څیر غلی و، او د ناصر د پوښتنې په ځواب کې یې په ورو او کمزوري غږ دومره وویل، "میرویس مې نوم دی".

ماښام مهال و چې دواړه د ابرار موسسې د معیوبینو دلیلي خونې ته راغلل او ناصر هغه معیوبینو ته معرفي کړ. هغوی ټولو پښې نه درلودې لاکن چې د میرویس ښکلی خو غمجنې څیرې ته به یې وکتل نو تر ځان به پر هغه ډیر خواږدي شول، ماخوستن په داسې حال کې چې د هر معیوب مخې ته دچاپو کیلاس ایښی و ناصر نورو ته وویل ورونو! نن شپه به میرویس دخپل معیوبیت کیسه موږ ته کوي. ټولو په یوه غږ وویل "صحیح ده".

خدای ﷻ خبر چې هغه دلارې تر څنګ وران کنډر ته ولې گړندې رهي شو؟ او چې لږه شیبه تریدلې نو د تخرګ لکړو (امساگانو) په مرسته هلته بیارسیدلې و. هغه چې هغه ځای ته ورننوت نو په کونج کې یې یو معیوب ولید چې د چرسو دسگرت لوڅرې یې له خولې راوتلې. هغه د ناصر سلام په الفاظو نه بلکې دسر په ښورولو

له دې سره ناصر په همدردانه انداز ميرويس ته وويل، "صحيح ده ميرويسه؟" ميرويس خپلو غمونو او د چرسو نشې داسې په مخه كړې و چې دا ډول خبرې يې له واك نه كيدې خو چې د ناصر پيرزوينو ته يې وكتل نو زړه نازړه يې ځان راټول كړ. ديوال ته يې ډډه ولگوله، پرتندى يې لاس كيښود او د تصور جهان يې په لفظونو كيسه داسې پيل كړه: څوكاله د مخه زه په دوولسم ټولگي كې وم. په ټول ښوونځي كې زما د استعداد انگازې وې، هر چا زما په دوستي وياړ كاوه. يوه ورځ داسې هم راغله چې ما ما مې بې له جرگې خپله لور راكړه. ما دخپلې راتلونكې لپاره لوړې هيلې درلورې. خو دريغه! يوه ورځ داسې هم راغله چې، دې وخت كې د ميرويس سترگې ډكې شوې خو د زغم په اور يې وچې كړې او ويې ويل، هو! يوه ورځ يې كمپ ته زما پلار شهيد راوړ، او زما د آرزوگانو ناوې ځوانيمرگه شوه. لږه موده وروسته د هيواد د آزادۍ سره سم زموږ كور د ماما دوي دكې سره هيواد ته راستون شو، او يوه ورځ چې په پټي كې روان وم نو د ماين په بلا پېښ شوم. ترسخت كړنگه وروسته زه نور په ځان پوه نه شوم او چې څه موده وروسته مې په روغتون كې سترگې پرانيستې نو يوه پښه مې نه وه. وروڼو! څه سر به مو خوږوم، يوه ورځ د مزدورۍ لپاره ښارته ولاړم، خو زما معيوبيت ته چې به هر چا كتل نو د نه خواب به يې راكړ، آخر يو كس را باندې مهربانه شو په گډه پښه مې د يوې ودانۍ دجوړونې په كار كې مزدوري پيل كړه، خو دوه ورځې به لا نه وې پوره شوې چې خپلو دوو تنو همصنفانو وليدم، د هغوى په ليدلو مې زړه شنه لمبه وكړه. ماته هغه وخت راياد شو چې زه د دوې اول نمره وم. خو اوس زه مزدور او دوي د پوهنځيو محصلين وو. كار مې پرېښود او كورته راغلم، مور مې چې زما بد حالت وليد نو راته ويې ويل زويه!

پاتې ځمكه به گرو كړو چې بې له دې هم زموږ پرې هيڅ نه كيږي. سبا ته دې ماما كره خم چې واده راكړي. ماته دا خبرې بېخايه ښكاره شوې، ځكه موږ په ځان پورې حيران وو او واده كول راته په دې وخت كې بې مناسبه ښكاريدل. ما هيڅ هم ونه ويل، فكر مې كاوه چې مور مې زما د ډاډ او خوښۍ لپاره دا خبرې كوي. خو چې په سبا ورځ مې د هغې مخ ته وكتل نو دغم توره لـږه پرې خپره وه او چې ما ترې علت وپوښت نو دهغې له سترگو نه درې رڼې رڼې اوبښكې راټوې شوې او ويې ويل "هيڅ هم نشته". ما بيا ټينگار وكړ. هغې كوښښ كاوه چې خبره له ما پټه كړي خو داسې كله كيدای شوه او چې مجبوره مې كړه نو ويې ويل چې "ماما دې وايي ميرويس گډوډ دی. زما لور د گډو سره واده نه شي كولاى". خداى جل شته ددې خبرې په اوريدلو مې زړه ډير نااميده شو، داسمان لورته مې په حسرت وكتل ما ته هغه وخت راياد شو چې ماما مې بې زموږ له پوښتنې او جرگې خپله لور راكړې وه. خو اوس زموږ په غربت او زما په معيوبيت شرميده. د نا اميديو كړۍ ورځ په ورځ پسې اوږدېدلې. زموږ بيوزلۍ، نادودو او ټولو بدمرغيو زما پر ضد لاسونه سړيو كړي وو. ما سره بله لاره نه وه، دغم غلطولو لپاره مې د چرسو په څكلو شروع وكړه. زما له دې عمل څخه ټول كلې خبر شو مور مې د ماما دوى كره بيا ولاړه خو دا ځل يې د گډوډوب سره د چرسې په نامه هم پېژندلى وم". د خبرو په دې برخه كې ميرويس د جايو پيالو په لاس كې ونيوله او تر لږې چوپټيا وروسته يې وويل "اوس زه يو پوخ چرسى يم او نشه زما دغم د هيرولو يواځينى ملگرې ده. خو يو شى چې ډير مې خوړوي هغه د كلي دخلكو بېخايه تومتونه دي، كه بل څوك غلا هم وكړي نو ټول كلي ماته گوته نيسي. اونن هم د همداسې يوې پېښې نه د خلاصون لپاره په يوه وران كنار كې پټ شوى وم". دكيسې په

پاى كې ټولو معيوبينو په بيلو بيلو ښو خواشينې څرگنده كړه. شپه تيره شوه. سهار ناصر د مؤسسې مشر ته د ميرويس په برخه كې خبرې وكړې. هغه ميرويس د مؤسسې په مياشتني پروگرام كې داخل كړ. د ورځو په تيريدو به د ميرويس په روغتيا كې تغير راته. ورو ورو يې د نشې نه زړه توريد، په هغه كې د همت انگيزه كرار كرار ځوانيدله او كله چې مياشت پوره شوه نو ميرويس په ټولو مضامينو كې اول نمره شو. هغه ته يو بايسكل وركړ شو. دهغه په روحياتو يوې مياشتنې روزنې ډيره اغيزه وكړه. څو ورځې وروسته د ټول افغانستان نه گڼ شمير معيوبين د بايسكل ځغاستې كلنۍ مسابقې ته راغلل. خو دميرويس بخت په رښتيا وينى شوى و، هغه په دې مسابقه كې هم اول نمره شو. د يوې لويې غونډې په ترڅ كې هغه ته انعام وركړ شو. يوه مياشت به لا نه وه تيره شوې چې مؤسسې افغانى معيوبين د بايسكل ځغاستې نړيوالې مسابقې ته استول. څرنگه چې دا حق د ميرويس و، نو هغه يې بهرته وليږه، له دې وروسته د هغه دنامه سره ډير خلک اشنا شول، د هغه ډير نوي دوستان پيدا شول. خپلوانو يې غوښتل چې له سره ورسره اړيكي پيل كړي او كله چې هغه له نړيوالې لويې راستون شو نو په دغه ورځ يې ماما هم هر كلي ته راغلى و، هغه ماما چې پخوا د ميرويس په معيوبيت او چرسو شرميده خو اوس يې پرې وياړ كاوه. تر سترې مشي وروسته يې ماما د مؤسسې مشر گوبښه كړ او ورته يې وويل، "زه ميرويس ته واده وركوم. تا سو به هم برخه په كې اخلى". څو ورځې وروسته دهغه واده جوړ شو، معيوبينو او د مؤسسې كار كوونكو به كې گډون وكړ. ميرويس په دې ورځ ماما ته په غلى انداز موسكى و او داسې ښكاريدله لكه خپل همت چې شـاـ وركـړـى وي.



# تکره معیوب

انجنیر شاه ولی زرمی

اصغر د نارینه و اوسخینه و لپاره ډیرې په زړه پورې جامې گنډي. هغه بهرنی سیلانیان او کوربه دیپلو ماتان هم خان ته جلب کړي دي، چې له هغوی څخه یې ښه تصدیقونه هم تر لاسه کړي دي.

دغه باهمته او حوصله ناک معیوب واده کړی دی او پنځه اولادونه لري چې دوه یې زامن او درې یې لوڼه دي. د اصغر اولادونه ښوونځي ته ځي. مشر زوی یې په ډیره ښه لهجه او غږ قرآن مجید قرائت کوی.

محمد اصغر په خیر خانه مینه کې خپل شخصي کور لري چې پلار یې دده په خپلو پیسو ورته اخیستی دی.

د اصغر کار ښه چلېږي خو هومره ښه چې ده پخوا له خپل کار څخه اخیسته اوس یې نه اخلي ځکه چې دده ډیر بایاران په دغو ورستیو پنځو کلونو کې مهاجر شوي دي خو دده کمال ټولو ته څرگند دی.

گنګی دی. پلار یې راوغوښت او ورته یې وویل چې دا به څرنگه شي. اعلیحضرت یاور ته وکتل او هغه د پوهنې وزیر ته ولیکل. اعلیحضرت امضاء پرې وکړه. وروسته یې یو زر افغاني گنګي محمد اصغر ته ورکړې او هغه په خپله لاره ولاړ.

اصغر دصنایع په ښوونځي کې شامل شو. لیکل او لوستل یې زده کړل. وروسته په شهرنو کې له عصمت الله خیاط سره شاگرد شو. څو کاله یې شاګردي وکړه ترڅو چې پوره خیاط شو. پلار یې سمدلاسه د کابل ښار د کارته پروان په دوهمه حصه کې ورته د خیاطۍ دوکان پرانیست چې اوس هم د محمد اصغر خیاطۍ په نوم یادېږي. محمد اصغر د ۲۲ کالو په موده کې ډیر نور گنګیان او روغ خلک د خیاطۍ په کار کې وروزل. او دایې ثابته کړه چې دی یو باهمته انسان او تکره معیوب دی.

زه غواړم چې گرانو لوستونکو ته یو معیوب انسان وروپېژنم.

دغه تکره معیوب چې گنګ هم دی محمد اصغر نومېږي. مرحوم پلار یې محمد اکرم نومیده. دوی د کابل دښار او سیدونکی دي. وایي چې کله محمد اصغر شپږ کلن و یوه ورځ چې جمعه وه له خپل پلار سره د افغانستان د پخواني باچا اعلیحضرت محمد ظاهرشاه باغ ته د تفریح لپاره کارېزمیر ته تللي و. هلته یې د ښکلی باغ ننداره کوله، چې ناڅاپه محمدظاهر شاه دافغانستان باچا یې د پلار تر سترگو شو. نو خپل زوی اصغر ته یې اشاره وکړه چې ورشه هغه زمونږ باچا دی احترام یې وکړه. وړوکی اصغر وروډانگل. د اعلیحضرت یاورانو یې ممانعت وکړ. مگر اعلیحضرت ده ته متوجه و او هغه یې خپل حضور ته وغوښت. روغې یې ورسره وکړ. باچا پوه شو چې هلک



## جواب به نامه ها

خواهر محترم صالحه عطاء صمیم از ولایت هرات:

✽ اشعار زیبا و باارزش شما را بدست آوردیم استعداد شعری شما واقعاً قابل تحسین است. نظر ما این است که بهتر خواهد بود محتوای همچو اشعار مقبول پیام آور امید و همت دهنده به خواهران و برادران معیوب باشد. به انتظار اشعار مشوق به حیات و تلاش در راه سعادت شما میباشیم.

محترم ورور انجنیر نظر محمد د وردگو له حوزې څخه :

✽ ستاسو رالېږلی مطلب مو ولوست او کوښښ کوو چې په راتلونکي کې یې په توان کې خپور کړو. له همکارۍ نه موښته

برادر محترم عبدالصمد نیازی از ولایت تخار:

✽ از ارسال نمودن مطالب جالب و آموزنده تان ابراز سپاس منیم. در این مورد باید خاطر نشان سازیم که گونه خط و تحریر شما در قسمت افاده مطالب اندکی سکتگی ایجاد میکند. امیدواریم در آینده خط زیبای خود را واضح تر تحریر دارید تا مطالب از نظر نیفتد. از مطالب شما در حدود امکان استفاده خواهد شد. خواهان همکاریهای بیشتر شما.

## محترم ورور قیام الدین مایار له وردگو څخه :

✽ ستاسو رالېږلی ګټور مطالب مو تر لاسه کړل، له دغو مطالبو څخه به یو د توان په راتلونکو ګڼو کې خپور کړو. دوهم مطلب لږ څه زیات مفصل لیکل شوی دی نو په توان کې د نشرولو څخه یې معذرت غواړو. ستاسو همکاري توان ته تل د قدر وړ ده.

## برادر محترم اسدالله نو روزی او ولایت غزني:

✽ مطالب ارزښمند شما اصل و آنها را مطالعه نمودیم. بعضی از قسمت های مطالب ارسالی شما در شماره های آینده نشر خواهد شد. امیدواریم همکاریهای تان در آینده نیز ادامه خواهد داشت.

## محترم ورور سیدالیاس صداقت د ابرار له موسسې څخه:

✽ ستاسو لیک مو تر لاسه کړ. د توان په هکله د خپلو نظریاتو د څرګندونې څخه مو ډیره مننه. ستاسو د لیک مفصل خواب مو جنساً درواستاوه. هیله ده چې ستاسې قناعت به پرې حاصل شي. توان ته ستاسو قلمی اړیکې د قدر وړ دي.

## برادر محترم عبدالله از ولایت تخار:

✽ از ارسال نمودن مطلب ترجمه شده شما یک جهان تشکر.

در شماره های آینده تان از این مطلب آموزنده استفاده خواهیم کرد. به انتظار همکاریهای هر چه بیشتر شما.

## له معیوب سره مرسته هم ثواب دی هم وظیفه

چ حکمتی

یو ستر مثال

خوراکه تیارول او غریبی کونلې ددغې وزې په شیدو خپلې وړې لور او خپل خان ته خواړه برابرول. نابینا ښځه خوشحاله وه او ډیر وخت همداسې تیر شو لاکن حضرت ابوبکر رضی الله عنه داکار پرې نښتود. په زړه پورې خبره خو داده چې کله حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه د اسلام د لومړنۍ خلیفه په توګه وټاکل شو، بیا یې هم دې کار ته ادامه ورکړه او د نابینا کونلې وزه به یې وړې نه پرېښودله. یوه ورځ د کونلې لور په منډه کور ته ولاړه او مور ته یې وویل چې، "مورې، هغه سړی چې زموږ وزې ته به یې واښه راوړل، اوس د اسلام خلیفه وټاکل شو." لاکن بیا هم حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه خپل دې نیک کار ته دپخوا په شان دوام ورکړ.

نو زړې نابینا بوډۍ له حضرت څخه وپوښتل چې "په وروره، ته خو اوس د اسلام خلیفه یې نو څرګنه بیا هم زما وزې ته واښه راوړې او په دې توګه له ما سره مرسته کوي؟..." حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه په خواب کې ورته وفرمایل:

کله چې زه خلیفه نه وم نو دا کار مې د ثواب لپاره کاوه، خو اوس چې خلیفه شوم نو اوس زما وظیفه ده چې باید ستره یې ورسوم.

مرسته کوونکي د ثواب کار کوي او خدای تعالی ﷻ به خامخا اجر ورکړي. ځکه له یوه آیت شریف څخه ددې خبرې اثبات کیږي چې خدای تعالی په نیک کار کې په مرسته کولو سره خوشحالیږي او فرمایلي یې دي، ترجمه: په نیکو کارونو او پرهیزګاریو کې یو ډبل مرسته وکړئ نه په ناوړه او له ګناه څخه ډکو کارونو کې. نو کله چې کوم کار د خدای ﷻ په امر او خوښه سره سرته ورسید، د عمل اجرا کوونکي ته حتماً خدای تعالی اجر او ثواب ورکوي. او د وظیفې له مخې د دا ډول مرستې کول خو تقریباً هر څوک په غاړه اخلي ځکه چې چاره نه لري. لاکن غوره خبره داده چې له معیوب سره مرسته یې له اجبار څخه او بې له رسمي اوامرو سرته ورسېږي، نو دا کار هم د ثواب موجب ګرځي. او هغه څوک چې هم د ثواب لپاره او هم د یوې دندې او وظیفې په توګه دغه کار ته ملا تړي نو "دواړه یې برابري شوی".

ددې لارې یو ډیر ستر مثال د اسلام دسپېڅلۍ دین له لومړیو وختونو څخه را رسیدلی دی او هغه دا دی چې وایي: حضرت ابوبکر صدیق اکبر رضی الله عنه به تل د یوې نابینا کونلې د وزې لپاره واښه او

معیوب چې یو بشپړ انسان، د بشري ټولنې مستحق غړي او په عین وخت کې یو بې وزله مګر دمعویینو د شعار سره سم، د ټولنې یو باهمته عنصر بلل کیږي، مرسته کول یې د دیني او دنیا یې اصولو له مخې ضروري کار دی. داځکه چې ډیر معویان په لږه مرسته سره له خپل کړاو څخه بچ کیدای شي او پخپلو پښو دریږي. کله چې یو معیوب پخپلو پښو ودرید او پخپل خان یې باور وموند نو بیا په ډیره آسانی سره د ټولنې د نورو غړو په شان خان مسئول ګڼي او د خپل خان پټی پخپلو اوږو اخلي. نه یوازې دا چې خپل پټی پخپله منزل ته رسوي، بلکې له نورو سره هم مرسته کوي چې پخپل وار سره د کورنۍ او ټولنې په چارو کې ونډه واخلي. ددې لارې ډیر ښه مثالونه هغه ګڼ شمیر معویان دي چې د CDAP د پروګرام CBRa ستراتیژۍ له لارې ددغه پروګرام د اړونده مسئولینو له خوا دیبا رغونې د تدبیرونو په نتیجه کې په خپلو پښو درلول شوي دي او دا یې ثابتښه کړې ده چې هغوی په رښتیا سره معیوب دی خو تانوانه نه دي.

له معویینو سره مرسته که پخپل اختیار او بې له جبر او اکراه څخه سرته رسیږي نو واقعاً چې

## خپروونکي

دافغان معيوبينو هراړ خسر پروگرام  
(CDAP) دليکني دپورې ترنظر لاندې.

پته: دملگرو ملتونو له خوا دافغان معيوبينو  
هراړ خسر پروگرام.

کل مهـرلـين ۰۱۷ C پست بکس ۷۴۰  
پوليورسټي ټاون، پېښور.

په افغانستان کې زموږ پتي:  
بلخ:

پروژه همه حايه معيوبين افغانسان/کميته  
سويډن دروازه بلخ، نژدېک کوچه نسين  
شهر مرار شريف، تيلفون: ۲۷۷۶  
تخار:

پروژه همه حايه معيوبين افغانسان/کميته  
سويډن سرک اول، متصل شفاخانه  
صحت عامه شهر حديد ټالقان.  
ورډک:

دافغان معيوبينو هراړ خسر پروگرام/  
دسويډن کميته د سيد اسناد دولسووالي  
مرکز  
قندهار:

دافغان معيوبينو هراړ خسر پروگرام /د  
گازدينر دفتر، مزييس بيکسه شفاخانه  
قندهار ښار.  
هرات:

پروژه همه حايه معيوبين افغانسان/ دفتر  
هسپتالکي هاي بشري، چهارهي امريت،  
حاده بادمرغان هرات. تيلفون: ۳۱۷۸



## دمعوبتيا لمنه

❁ داسې ښکاري چې په نړۍ کې دمعيوبينو  
بشپړشمير به، چې په ۱۹۹۰ کې ۵۰۰ مليونه  
و، د دغې پېړۍ ترپايه تر ۶۰۰ مليونو هم  
زيات شي.

❁ يونيسف داسې اټکل کوي چې کابو ۱۴۰  
مليونه ماشومان يا په نړۍ کې په هرولسو  
ماشومانو کې يو ماشوم يوه مهمه معيوبتيا  
لري او په هرو څلورو کورنيو کې يوه  
کورنۍ په يوه يا په بل ډول له معيوبيت  
څخه زيانمنه ده.

❁ ددغو ۱۴۰ مليونو ماشومانو له ډلې څخه  
۱۲۷ مليونه يې په پرمختيايي هيوادونو کې  
اوسېږي.

❁ هر کال ۳۵ مليونه ماشومان مري او ۳۵  
مليونه نور معيوبېږي. خو دهنې پوهې او  
معلوماتو څخه په کار اخيستلو سره چې  
همدا اوس يې په لاس لرو ددغه شمير له  
نيمايي مړينو او معيوبتياؤ څخه مخنيوی  
کيدای شي.

(دپېتر متلر له مقالې څخه)